

EFZG WORKING PAPER SERIES

EFZG SERIJA ČLANAKA U NASTAJANJU

ISSN 1849-6857

UDK 33:65

Br. 26-02

Marija Novinc
Viktor Viljevac
Filip Novinc

Povratni porezni kredit kao instrument pravednije porezne politike u Republici Hrvatskoj

Povratni porezni kredit kao instrument pravednije porezne politike u Republici Hrvatskoj

Marija Novinc
mdavidovic@efzg.hr
Ekonomski fakultet Zagreb
Sveučilište u Zagrebu
Trg J. F. Kennedy 6
10 000 Zagreb, Croatia

Viktor Viljevac
vviljevac@efzg.hr
Ekonomski fakultet Zagreb
Sveučilište u Zagrebu
Trg J. F. Kennedy 6
10 000 Zagreb, Croatia

Filip Novinc
fnovinc@efzg.hr
Ekonomski fakultet Zagreb
Sveučilište u Zagrebu
Trg J. F. Kennedy 6
10 000 Zagreb, Croatia

Stajališta iznesena u ovom članku u nastajanju stavovi su autora te ne predstavljaju stavove Ekonomskog fakulteta Zagreb. Članak nije prošao formalnu recenziju i odobrenje. Članak je objavljen kako bi dobio komentare o istraživanjima u tijeku, prije nego što se pojavi u konačnom obliku u akademskom časopisu ili na nekom drugom mjestu.

Copyright April 2026 by Marija Novinc & Viktor Viljevac & Filip Novinc
Sva prava pridržana.

Dijelovi teksta mogu biti navedene pod uvjetom da se u potpunosti navede izvor.

Sažetak

Rad analizira ograničenja sustava poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj s naglaskom na redistributivni učinak osobnog odbitka i porezni tretman paušalne djelatnosti. Pokazuje se da povećanje osobnog odbitka ne donosi korist dijelu radnika s nižim primanjima i uzdržavanom djecom zbog nepostojanja porezne osnovice, čime se ograničava stvarni dosegnuti učinak porezne potpore. Istodobno, analiza efektivnog poreznog i doprinosnog opterećenja upućuje na postojanje strukturnih razlika između nesamostalnog rada i paušalne samostalne djelatnosti, pri čemu je u pojedinim slučajevima ukupno opterećenje obrtnika paušalista osjetno manje u odnosu na opterećenje nesamostalnog rada unatoč većoj razini dohotka. Takva konstrukcija sustava otvara pitanje horizontalne i vertikalne pravednosti te dugoročne održivosti financiranja mirovinskog sustava. Rad razmatra mogućnost uvođenja povratnog poreznog kredita za uzdržavanu djecu kao ciljanog instrumenta kojim bi se porezna potpora usmjerila prema kućanstvima bez porezne osnovice. Ilustrativni scenariji ukazuju na fiskalnu izvedivost mjere uz umjerene korekcije unutar postojećeg sustava. Glavni izazov kod potencijalnog većeg oporezivanja obrtnika paušalista s relativno visokim dohotkom i niskim poreznim opterećenjem ostaje identificirati te skupine obrtnika, s obzirom na to da takvi obrtnici nisu obvezni evidentirati i prijaviti svoje izdatke.

Ključne riječi

porez na dohodak, povratni porezni kredit, porezna pravednost, osobni odbitak, obrtnici paušalisti, uzdržavani članovi obitelji

JEL klasifikacija

H24, H21, H55, J38

1. UVOD

Sustav poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj posljednjih je godina doživio niz izmjena usmjerenih na rasterećenje rada i povećanje neto primanja zaposlenih¹. Jedna od važnijih izmjena bilo je povećanje osnovnog osobnog odbitka i pripadajućih koeficijenata za uzdržavane članove obitelji. Time se nastojalo povećati raspoloživi dohodak kućanstava te ublažiti učinke rasta troškova života. Međutim, učinci takvih mjera nisu jednako raspodijeljeni među svim poreznim obveznicima. Konstrukcija hrvatskog sustava poreza na dohodak podrazumijeva da osobni odbitak smanjuje poreznu osnovicu, ali ne može generirati poreznu obvezu manju od nule. Posljedično, radnici s nižim primanjima, osobito oni s uzdržavanom djecom, često ne mogu u potpunosti iskoristiti pravo na osobni odbitak jer njihova porezna osnovica ne doseže razinu na kojoj bi dodatna olakšica imala učinak na neto plaću.

U takvim slučajevima povećanje osobnog odbitka ne rezultira povećanjem raspoloživog dohotka, odnosno neto plaće. Istodobno, struktura prihoda od poreza na dohodak pokazuje izrazitu koncentraciju poreznog tereta na dohodak od nesamostalnog rada, dok pojedini oblici samostalne djelatnosti, osobito u paušalnom sustavu oporezivanja, snose niže porezno opterećenje. U posljednjih nekoliko godina broj obrtnika paušalista bilježi snažan rast, dok su njihova porezna i doprinosna opterećenja u velikoj mjeri fiksna i neovisna o razini ostvarenih primitaka. Takva struktura otvara pitanje ravnoteže između različitih oblika rada, ali i dugoročne održivosti pojedinih segmenata poreznog i mirovinskog sustava.

U tom kontekstu ovaj rad razmatra dvije povezane tematske cjeline. Prvo, analiziraju se ograničenja postojećeg sustava osobnog odbitka kao instrumenta potpore obiteljima s nižim primanjima. Drugo, ispituje se mogućnost uvođenja povratnog poreznog kredita za uzdržavanu djecu kao mehanizma kojim bi se omogućilo da porezna potpora dopre i do onih kućanstava koja u postojećem modelu ne mogu iskoristiti cjelokupni osobni odbitak. Pritom se razmatraju i potencijalni izvori fiskalnog prostora, uključujući korekcije unutar paušalnog sustava oporezivanja.

Analiza se temelji na javno dostupnim administrativnim i agregiranim podacima te ilustrativnim scenarijima, s ciljem prikazivanja mogućih redistributivnih učinaka i ocjene fiskalne izvedivosti predloženog modela. S obzirom na aktualne demografske izazove, rast troškova života i kontinuirane porezne izmjene, pitanje učinkovitosti i pravednosti instrumenata porezne politike postaje sve relevantnije. Stoga je svrha ovog rada ukazati na ograničenja postojećih rješenja i ponuditi smjer mogućih prilagodbi koje bi mogle pridonijeti uravnoteženijem oblikovanju poreznog sustava.

2. IMPLIKACIJE NEISKORIŠTENOG OSOBNOG ODBITKA

U sklopu poreznih izmjena koje se postupno provode od 2023. godine, Vlada Republike Hrvatske donijela je niz mjera usmjerenih na rasterećenje dohotka od nesamostalnog rada. Jedna od ključnih mjera odnosi se na povećanje osobnog odbitka te izmjene koeficijenata za uzdržavane članove i djecu (Narodne novine, 114/2023). Od 1. siječnja 2024. godine promijenjen je sustav koeficijenata za uzdržavane članove obitelji i djecu. Na primjer, koeficijent za prvo dijete, koji je ranije iznosio 0,7, smanjen je na 0,5, dok je osnovica osobnog odbitka povećana pa je, unatoč smanjenju koeficijenata, došlo do povećanja ukupnog iznosa osobnog odbitka za djecu i uzdržavane članove. Dodatno rasterećenje uvedeno je od 1. siječnja 2025. godine, kada je osnovni osobni odbitak povećan s 560 eura na 600 eura mjesečno (Narodne novine, 152/2024). Time su automatski povećani i svi iznosi osobnog odbitka koji se utvrđuju primjenom koeficijenata, unatoč njihovom ranijem smanjenju (tablica 1).

¹ Važno je naglasiti da porezna rasterećenja provedena od 2021. godine nisu bila dovoljno velika da ponište porast poreznog opterećenja koji je posljedica rasta nominalnih plaća, stoga je prosječno porezno opterećenje plaća u tom razdoblju poraslo. Za više detalja vidjeti Viljevac (2025).

Tablica 1. Pregled ključnih promjena u sustavu poreza na dohodak u razdoblju od 2023. do 2025. godine

Kategorija	2023.		2024.		2025.	
	Koef.	Iznos (€)	Koef.	Iznos (€)	Koef.	Iznos (€)
Osnovni osobni odbitak	–	531	–	560	–	600
Uzdržavani član	0,7	232	0,5	280	0,5	300
1. dijete	0,7	232	0,5	280	0,5	300
2. dijete	1,0	332	0,7	392	0,7	420
3. dijete	1,4	465	1,0	560	1,0	600
4. dijete	1,9	630	1,4	784	1,4	840
5. dijete	2,5	830	1,9	1.064	1,9	1.140
6. dijete	3,2	1.062	2,5	1.400	2,5	1.500
Invalidnost	0,4	133	0,3	168	0,3	180
Invalidnost 100%	1,5	498	1,0	560	1,0	600

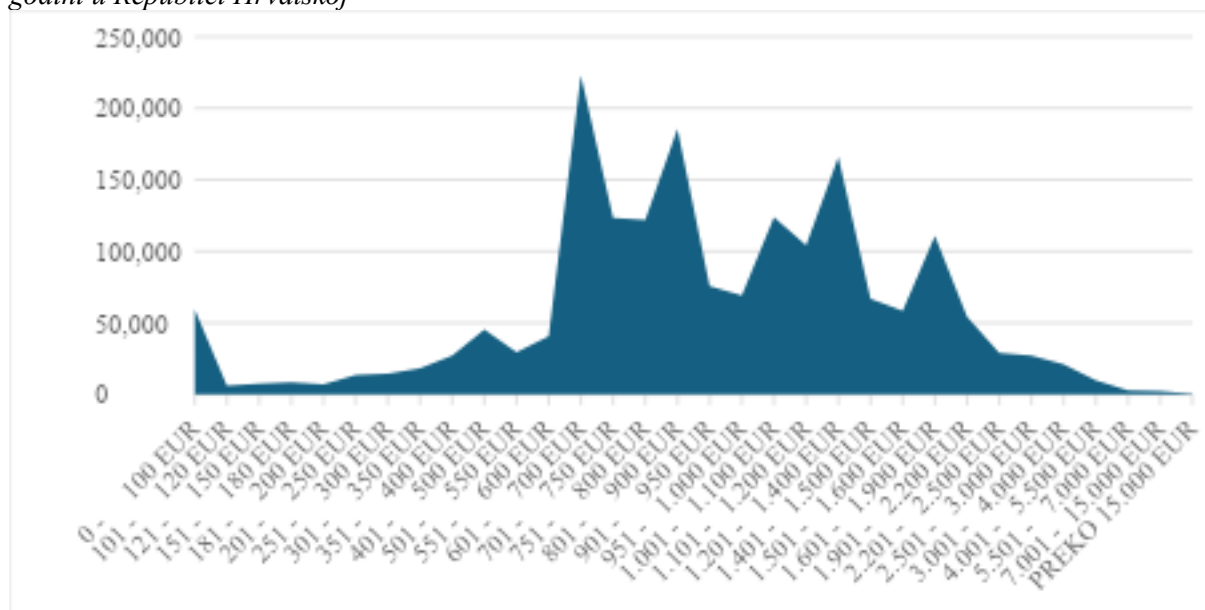
Izvor: obrada autora prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 114/2023 i 152/2024)

Ovaj zahvat dio je šire porezne reforme usmjerene na povećanje neto plaća i prilagodbu poreznog sustava nakon ukidanja prireza i uvođenja novih raspona lokalnih poreznih stopa. Unatoč tome, učinak povećanja osobnog odbitka nije jednak za sve radnike, a njegovi stvarni učinci ovise o visini i stabilnosti ostvarenog dohotka te o obiteljskom statusu poreznog obveznika. Zbog konstrukcije poreznog sustava, značajan broj radnika s niskim bruto plaćama već ne plaća porez na dohodak jer je njihova porezna osnovica nula. Kod takvih radnika povećanje osobnog odbitka ne može rezultirati povećanjem neto plaće, što rezultira neiskorištenim dijelom osobnog odbitka.

Analiza strukture zaposlenika prema visini prosječnog mjesečnog neto dohotka od nesamostalnog rada u 2024. godini, temeljena na administrativnim podacima Porezne uprave Republike Hrvatske prikupljenima putem obrazaca JOPPD (Ministarstvo financija, 2025), pokazuje da se velik dio poreznih obveznika nalazi u najnižim dohodovnim razredima, što je posljedica vrlo niskih ili neredovitih godišnjih primitaka. Budući da se dohodovni razredi formiraju kao godišnji zbroj neto primitaka podijeljen s brojem mjeseci u kojima je primitak ostvaren, u te razrede ulaze ne samo radnici s trajno niskim plaćama, već i osobe s povremenom zaposlenošću, prekidima u radu, bolovanjima ili neisplatom plaće. Kod takvih obveznika porezna osnovica je često jednaka nuli, zbog čega osobni odbitak ostaje neiskorišten ili tek djelomično iskorišten (grafikon 1).

Iako dostupni administrativni podaci ne omogućuju izravno utvrđivanje stvarnog iznosa iskorištenog i neiskorištenog osobnog odbitka na razini pojedinog poreznog obveznika ili skupine, struktura dohotka pruža važne indikacije o ograničenjima postojećeg sustava osobnih odbitaka. Prikazana raspodjela zaposlenika prema visini prosječnog neto dohotka upućuje na postojanje skupine zaposlenih kod kojih, s obzirom na važeće iznose osobnog odbitka, njegovo povećanje ne može rezultirati povećanjem neto dohotka zbog nepostojanja porezne osnovice.

Grafikon 1. Struktura zaposlenika prema visini prosječnog neto dohotka od nesamostalnog rada u 2024. godini u Republici Hrvatskoj

Izvor: obrada autora prema podacima Ministarstva financija (2025)

Ovaj problem posebno dolazi do izražaja kod poreznih obveznika s uzdržanim članovima obitelji, jer upravo kod njih pravo na veći osobni odbitak često ne rezultira stvarnim poreznim rasterećenjem. Dodatno, u dohodovnim razredima od 600 do 950 eura prosječnog mjesečnog neto dohotka nalazi se gotovo 729 tisuća zaposlenika (grafikon 1). Riječ je o razinama dohotka u kojima se, s obzirom na demografsku strukturu zaposlenih i uobičajene obrasce obiteljskog života, može pretpostaviti znatan udio poreznih obveznika s uzdržanim članovima, što upućuje na to da problem neiskorištenog osobnog odbitka nije ograničen isključivo na najniže dohodovne razrede, već zahvaća i značajan dio zaposlenih sa srednje niskim i srednjim primanjima.

Primjerice, radnik koji ima prebivalište u Osijeku, jedno uzdržavano dijete i nema drugih uzdržanih članova ni invaliditet ima pravo na ukupan iznos osobnog odbitka od 900 eura. Iznosi li bruto plaća ovog radnika 1.100 eura, njegova je neto plaća 895 eura. Porezna osnovica za plaćanje poreza na dohodak iznosi 0 eura jer je iznos osobnog odbitka veći od iznosa dohotka ostvarenog od nesamostalnog rada, to jest ova osoba ne plaća porez na dohodak. Konkretno, dohodak od nesamostalnog rada računa se kao razlika između bruto plaće (1.100 eura) i izdataka za prvi i drugi stup mirovinskog osiguranja (205 eura) i iznosi 895 eura. Kada se iznos dohotka umanjuje za iznos osobnog odbitka od 900 eura, dobiva se iznos od 0 eura porezne osnovice na koju se obračunava porez na dohodak. Razlika između dohotka i osobnog odbitka ne može biti negativna.

Da je ova osoba imala dvoje uzdržavane djece, njen osobni odbitak iznosio bi 1.320 eura. No, neto plaća te osobe bi i dalje iznosila 895 eura jer ta osoba ni u situaciji kada ima jedno uzdržavano dijete ne plaća porez na dohodak. Stoga dodatno povećanje osobnog odbitka radi drugog uzdržavanog djeteta nema utjecaj na neto plaću ove osobe. Dio osobnog odbitka ($1.320 - 895 = 425$) te osobe ostaje neiskorišten. Po istom principu, porezna reforma u sklopu koje bi se povećali iznosi osnovnog osobnog odbitka i/ili odbitka za uzdržavane članove obitelji ne bi dovela do povećanja neto plaće ove osobe nego bi povećala iznos neiskorištenog osobnog odbitka (tablica 2).

Tablica 2. Utjecaj osobnog odbitka na neto plaću radnika s niskom bruto plaćom (primjer izračuna)

Stavka	Jedno dijete	Dvoje djece
Bruto plaća	1.100 €	1.100 €
Olakšica za doprinose za mirovinsko osiguranje 1. stup	100 €	100 €
Doprinosi za mirovinsko osiguranje (15%)	150 €	150 €
Doprinosi za mirovinsko osiguranje (5%)	55 €	55 €
Ukupni doprinosi za mirovinsko osiguranje	205 €	205 €
Dohodak (bruto – doprinosi)	895 €	895 €
Ukupan osobni odbitak	900 €	1.320 €
Porezna osnovica	0 €	0 €
Porez na dohodak	0 €	0 €
Neto plaća	895 €	895 €
Neiskorišteni osobni odbitak	5 €	425 €

Izvor: izračun autora

Zbog toga što povećanjem osobnog odbitka nije moguće povećati plaće onih radnika koji imaju neiskorištene iznose osobnog odbitka, jedan od mogućih načina na koji bi se mogle povećati neto plaće tih radnika je uvođenje nove mjere negativnog poreza na dohodak, to jest povratnog poreznog kredita, kojom bi se mogla precizno ciljati kategorija radnika koji imaju neiskorištene iznose osobnog odbitka radi uzdržavane djece (ili svih uzdržavanih članova obitelji). Ovo, jasno, nije jedina moguća mjera kojom se može adresirati ovaj problem – u javnosti se govorilo i o mogućnosti uvođenja univerzalne naknade za djecu, čime bi svako dijete ostvarivalo istu potporu neovisno o dohotku obitelji iz koje dolazi (Večernji list, 2025).

3. PRIMJERI PRIMJENE NEGATIVNOG POREZA NA DOHODAK/POVRATNOG POREZNOG KREDITA

Koncept negativnog poreza na dohodak prvi je sistematizirao Milton Friedman (1962) u okviru svoje teorije optimalne fiskalne politike i racionalizacije socijalnih transfera. Friedman je zagovarao zamjenu složenog sustava socijalnih naknada jedinstvenim mehanizmom zajamčenog minimalnog dohotka koji bi se ostvarivao putem poreznog sustava. Prema toj ideji, osobe s niskim dohocima primale bi „negativni“ porez (subvenciju), odnosno novčanu isplatu iz proračuna, dok bi osobe s višim dohocima plaćale pozitivne vrijednosti poreza. Ovaj koncept postavio je temelje modernim instrumentima povratnih poreznih kredita, koji u suvremenim poreznim sustavima funkcioniraju kao instrument porezne potpore sa socijalnom funkcijom.

Porezne olakšice djeluju tako da umanjuju poreznu osnovicu, a time koriste isključivo osobama koje već ulaze u porezni dohodovni prag. Nasuprot tome, porezni krediti izravno umanjuju iznos porezne obveze, dok povratni porezni krediti nadilaze taj okvir i omogućuju isplatu u novcu i kada porezna obveza ne postoji. Prema tome, povratni porezni krediti smatraju se pravednijim instrumentom jer doista dopiru do kućanstava s najnižim primanjima. Prema Europskoj komisiji (2023.), povratni porezni krediti predstavljaju oblik poreznih kredita koji se mogu u cijelosti iskoristiti (engl. *non-wastable/refundable tax credits*). Njihov iznos može premašiti ukupnu poreznu obvezu, pa čak i u situacijama kada je ta obveza jednaka nuli. Stoga se mogu dodijeliti i osobama koje nisu porezni obveznici. Razlika između iznosa kredita i porezne obveze isplaćuje se korisniku izravno u novcu. Ovakvi instrumenti koriste se kao ciljani oblik porezne potpore skupinama koje su izložene većem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Istraživanje OECD-a (2025) pokazuje da povratni porezni krediti mogu biti izrazito učinkovit instrument smanjenja dohodovne nejednakosti bez značajnijeg narušavanja radnih poticaja, osobito kada su ciljani na specifične skupine poput obitelji s djecom ili radnika s niskim plaćama. Nasuprot tome, tradicionalne olakšice poput osobnih odbitaka, kakve koristi i Hrvatska, umanjuju poreznu osnovicu na koju se obračunava porez na dohodak. Budući da radnici s niskim plaćama zbog niske porezne osnovice ne plaćaju porez na dohodak, povećanje osobnog odbitka za njih nema izravan financijski učinak. U

takvom okruženju, povratni porezni krediti potencijalno predstavljaju pravednije rješenje koje bi omogućilo povećanje raspoloživog dohotka i smanjenje rizika od siromaštva pojedinaca s uzdržanim članovima u obitelji.

Iako većina zemalja članica Europske unije ne primjenjuje sustav povratnih poreznih kredita, pojedine zemlje uspješno koriste ovaj porezni instrument kao dio socijalne politike. Prema podacima Europske komisije (2023), takve modele primjenjuju Belgija, Češka, Španjolska i Austrija (Tablica 3). Češka koristi mjeru *Child Tax Credit*, odnosno *Child Tax Bonus*. Preračunano u eure, godišnji iznos poreznog kredita za prvo dijete iznosi 626 eura, za drugo dijete dodatnih 920 eura, a za treće i svako iduće dijete dodatnih 1.148 eura (podaci za 2024. godinu). Tako radnik s troje djece ostvaruje pravo na približno 2.695 eura poreznog kredita godišnje (OECD, 2024a). Porezni kredit se najprije koristi za umanjene porezne obveze. Ako njegov iznos premašuje iznos obračunanog poreza na dohodak, razlika se isplaćuje poreznom obvezniku u novcu. Primjerice, ako godišnja porezna obveza iznosi 2.050 eura, porezni obveznik neće platiti porez jer je iznos poreznog kredita veći od porezne obveze, a razlika od 645 eura bit će mu isplaćena. Povrat je vezan isključivo uz porezne kredite za uzdržavanu djecu, ne i druge uzdržavane članove obitelji.

Tablica 3. Povratni porezni krediti za socijalne svrhe u državama članicama Europske unije

Zemlja	Naziv mjere	Godina uvođenja	Ciljna skupina
Belgija	Povratni porezni kredit za uzdržavanu djecu; povratni porezni kredit za niske profesionalne prihode; povratni kredit za niskoplaćene radnike	2001., 2002., 2011.	Obitelji s djecom; radnici s niskim prihodima
Češka	Porezni bonus za uzdržavano dijete (i dijete s invaliditetom)	2005.	Obitelji s djecom
Njemačka	Dječji porezni kredit; dječji bonus (COVID-bonus)	1996., 2002.; 2009., 2021.	Obitelji s djecom
Španjolska	Porezni kredit za majčinstvo; porezni kredit za rođenje ili posvojenje; dodatak uz mirovinu za žene s djecom; naknada za rođenje i skrb	2003., 2007., 2019., 2021.	Roditelji; obitelji s većim brojem djece; umirovljenici (osobito žene); obitelji s invaliditetom
Francuska	Različiti porezni krediti (npr. za skrb o djeci, kućnu njegu, mlade i siromašne obitelji)	od 2001.	Obitelji, mladi, starije osobe
Italija	Dodatni porezni kredit za obitelji s ≥ 4 djece. Porezni kredit za najam stana.	2008., 2014.	Velike obitelji; najmoprimci; zaposlenici (osobito s nižim primanjima)
Austrija	Porezni kredit za djecu. Porezni kredit za samohranog roditelja. Porezni kredit za radnike.	1994., 2019.	Obitelji s djecom; samohrani roditelji; radnici s niskim dohotkom
Slovačka	Porezni bonus za uzdržavano dijete	2004.	Obitelji s djecom

Izvor: izrada autora prema Europskoj komisiji (2023)

Belgija primjenjuje povratne porezne kredite u situacijama kada porezni obveznik ne može u cijelosti iskoristiti poreznu olakšicu za uzdržavanu djecu. Iznos kredita ograničen je na najviše 570 eura po uzdržavanom djetetu (podatak za 2025. godinu). Osim toga, Belgija primjenjuje i poseban povratni

porezni kredit za radnike s niskim plaćama, koji se dodjeljuje neovisno o broju uzdržavane djece i temelji se isključivo na visini bruto plaće (OECD, 2024b). Španjolska također koristi povratne porezne kredite, osobito za obitelji s troje ili više djece te za kućanstva koja uzdržavaju članove s invaliditetom, čime ciljano podupire veće i ranjive obitelji (OECD, 2024c). Tablica 4 daje pregled povratnih poreznih instrumenata u državama članicama Europske unije, njihovih ciljanih skupina i osnovnih obilježja. Tablica je izrađena na temelju metodološkog okvira Eurostata (ESSPROS), u kojem se porezni krediti klasificiraju kao dio instrumenata socijalne zaštite.

Primjeri Češke, Belgije i Španjolske pokazuju da se dobro dizajnirani povratni porezni krediti mogu integrirati u porezni sustav uz očuvanje fiskalne održivosti te ostvariti značajne koristi za kućanstva s djecom. U tom smislu, prijedlog uvođenja povratnog poreznog kredita za uzdržavanu djecu u Hrvatskoj predstavlja mjeru koja se uklapa u postojeće europske prakse u području porezne potpore obiteljima. Takav instrument mogao bi pridonijeti većoj vertikalnoj pravednosti poreznog sustava i povećanju raspoloživog dohotka obitelji s nižim primanjima. Unatoč navedenim prednostima, implementacija povratnih poreznih kredita nosi određene izazove, uključujući potrebu za snažnim administrativnim kapacitetima, rizik pogrešnog ciljanja korisnika te fiskalni trošak.

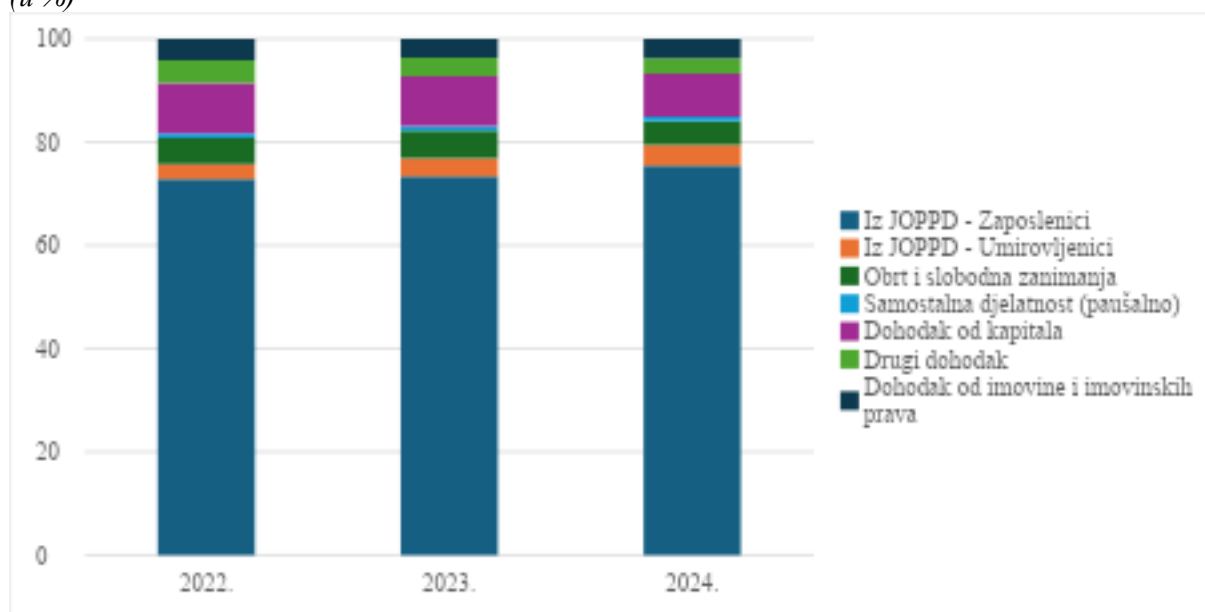
4. FINANCIRANJE MJERE POV RATNOG POREZNOG KREDITA

Budući da bi uvođenje povratnog poreznog kredita za obitelji s djecom predstavljalo novu proračunsku obvezu, njegova bi se fiskalna neutralnost mogla osigurati povećanjem poreznog opterećenja u nekom drugom dijelu poreznog sustava. Stoga se postavlja pitanje iz kojih se izvora može osigurati stabilno financiranje mjere, uz minimalne negativne ekonomske i distribucijske učinke.

U teoriji porezne politike često se ističe da se dodatni fiskalni prostor može osigurati povećanjem poreznog opterećenja najviših dohodaka, budući da takav pristup ima progresivni karakter i može pridonijeti većoj vertikalnoj pravednosti. Međutim, povećanje oporezivanja visokoplaćenog rada u praksi nosi određene rizike, osobito u otvorenim gospodarstvima s mobilnom radnom snagom. Više porezne stope mogu potaknuti prilagodbe u ponašanju poreznih obveznika, uključujući promjene oblika rada, porezno planiranje ili odlazak dijela visokokvalificiranih radnika u povoljnije porezne jurisdikcije. Zbog toga se povećanje oporezivanja najviših plaća, iako teorijski moguće, u praksi smatra osjetljivom i dugoročno neizvjesnom opcijom financiranja novih poreznih mjera.

U tom kontekstu, razmatranje alternativnih izvora financiranja postaje nužno. Ako se povećanje poreznog opterećenja rada, osobito visokoplaćenog rada, pokaže kao ekonomski i politički osjetljiva opcija, fiskalni prostor treba tražiti u dijelovima poreznog sustava u kojima postoji neravnoteža između broja obveznika i njihova doprinosa ukupnim prihodima od poreza na dohodak. Analiza strukture poreza na dohodak prema izvorima dohotka pruža početni okvir za takvu procjenu. Iz grafikona 2 može se vidjeti kako najveći dio plaćenog poreza na dohodak dolazi od nesamostalnog rada (zaposlenici i umirovljenici), koji je iznosio čak 79,4% u 2024. godini. Nakon toga najviše se poreza prikupi na osnovi dohotka od kapitala (8,33%), pa tek onda od samostalne djelatnosti (5,4%), od čega se 4,6% ubere na osnovi obrta i slobodnih zanimanja, dok se 0,8% ubere od paušalne samostalne djelatnosti. Taj odnos nije se značajno promijenio posljednjih godina. Na grafikonu 2 prikazana je navedena struktura za razdoblje od 2022. do 2024. godine gdje se vidi dodatno pogoršanje promatranog odnosa, odnosno udio poreza na dohodak prikupljen na osnovi nesamostalne djelatnosti povećao se sa 75,6% u 2022. godini na već spomenutih 79,4% u 2024. godini. S druge strane, udio poreza na dohodak prikupljen na osnovi samostalne djelatnosti smanjio se sa 6,1% u 2022. godini na 5,4% u 2024. godini.

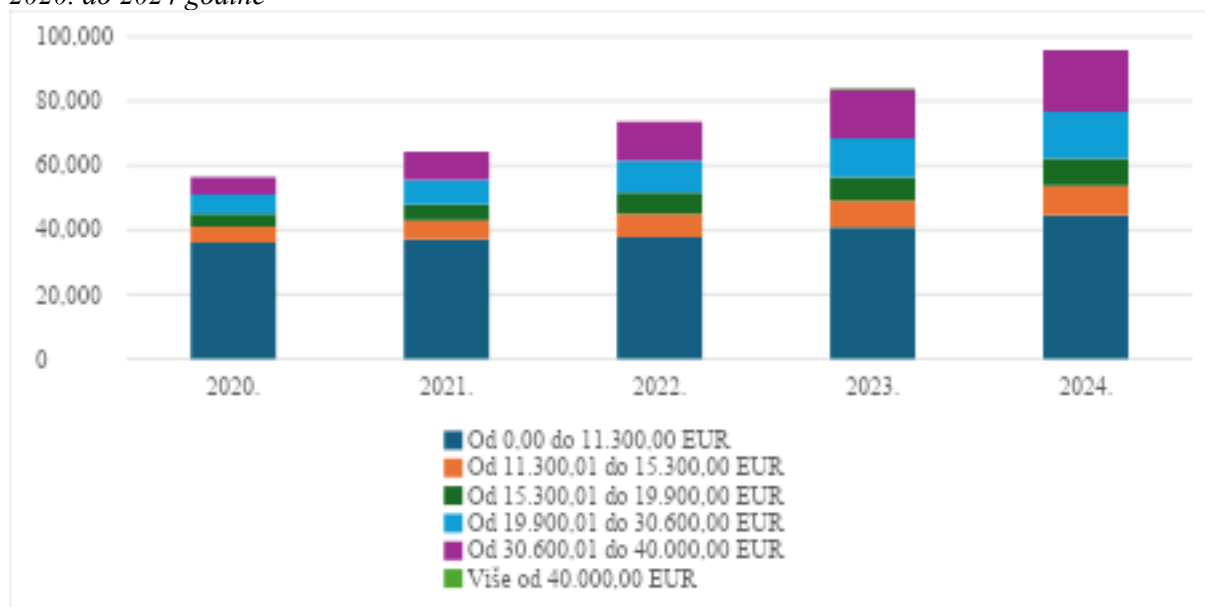
Grafikon 2. Struktura poreza na dohodak prema izvorima dohotka u razdoblju od 2022. do 2024. godine (u %)

Izvor: izrada autora na temelju Ministarstva financija (2024)

Jedna od mogućnosti za financiranje mjere povratnog poreznog kredita uključuje snažnije oporezivanje samostalne paušalne djelatnosti. Iako je udio poreza na dohodak prikupljen od ove djelatnosti relativno nizak, podaci o kretanju broja paušalnih obveznika pokazuju da je riječ o brzorastućem segmentu poreznog sustava, što otvara pitanje njegove dugoročne fiskalne održivosti i distribucijske pravednosti.

Grafikon 3. Broj obrtnika paušalista prema razredima ukupnih primitaka od djelatnosti u razdoblju od 2020. do 2024. godine

Izvor: izrada autora na temelju Ministarstva financija (2025)

Podaci iz izvješća o paušalnom dohotku od samostalne djelatnosti (obrazac PO-SD) za razdoblje od 2020. do 2024. godine ukazuju na snažan i kontinuiran rast broja poreznih obveznika koji ostvaruju dohodak u paušalnom sustavu oporezivanja. Ukupan broj paušalnih obveznika povećao se s 56.404 u 2020. godini na 95.793 u 2024. godini, što predstavlja rast od gotovo 60% u razdoblju od četiri godine. Istodobno, struktura paušalnih obveznika prema visini godišnjih primitaka pokazuje da se rast ne odvija isključivo u najnižim dohodovnim razredima, već je posebno izražen u višim razredima, uključujući

razrede iznad 30.000 eura godišnjeg primitka. Takva dinamika upućuje na to da paušalni sustav sve više obuhvaća obveznike s relativno visokim razinama primitaka, ali i, ključno, dohotka², uz zadržavanje izrazito povlaštenog poreznog tretmana, kako će biti pojašnjeno kasnije u tekstu³.

U tom smislu korekcija paušalnog režima, osobito u višim dohodovnim razredima, predstavlja realan izvor fiskalnog prostora za financiranje ciljanih mjera porezne politike, poput povratnog poreznog kredita za porezne obveznike s uzdržavanim članovima obitelji. Prema podacima Hrvatske obrtničke komore (2025) o aktivnim obrtima za lipanj 2025. godine, koji uključuju i one obrtnike koji poreze i doprinose ne plaćaju paušalno, 57,0% aktivnih obrta bavilo se uslugama (vidjeti tablicu 4)⁴.

Tablica 4. Cehovski ustroj u aktivnim obrtima prema oznaci glavne djelatnosti u sjedištu, lipanj 2025.

Ceh	Aktivni obrti	Udio
Proizvodno zanatstvo	9.578	7,3%
Uslužno zanatstvo	74.413	57,0%
Ugostiteljstvo i turizam	11.986	9,2%
Trgovina	9.102	7,0%
Prijevoz osoba i stvari	11.131	8,5%
Ribarstvo, marikultura i poljoprivreda	3.925	3,0%
Frizeri, kozmetičari, njega tijela i fitness	10.327	7,9%
UKUPNO	130.462	100,0%

Izvor: izrada autora prema Hrvatska obrtnička komora (2025).

Također, kako navodi Hrvatska obrtnička komora (HOK, 2025), za oko 93,5 tisuća obrtnika obrt predstavlja jedinu ekonomsku djelatnost koju obavljaju, dok njih 39,1 tisuću ima radni odnos kod pravnih osoba uz obrt kao drugu djelatnost. Ova struktura ukazuje na znatan udio onih koji obrt koriste kao dopunski izvor prihoda, što je važno za razumijevanje heterogenosti poreznog položaja obrtnika. Posebno se izdvaja kategorija uslužnih obrta koji se bave intelektualnim uslugama, kojoj pripada 38.122 aktivnih obrta, odnosno 29,2% svih obrta u Hrvatskoj. Riječ je o djelatnostima poput IT usluga, programiranja, marketinga, dizajna, savjetovanja, prevođenja stranih jezika i sličnih profesija koje karakteriziraju relativno niski materijalni troškovi, što ih čini posebno pogodnima za rad u paušalnom režimu. Zanimljivo je i da je postotak obrta koji se bave intelektualnim uslugama u prosincu 2018. godine iznosio znatno nižih 17,4%, a i njihov apsolutni broj bio je manji i iznosio je 14.197 (HOK, 2019).

Potrebno je naglasiti da broj aktivnih obrta koje navodi HOK obuhvaća sve obrtnike, ne samo one koji posluju u paušalnom sustavu oporezivanja. Budući da Porezna uprava javno ne objavljuje strukturu obrtnika paušalista prema djelatnostima, nije moguće precizno utvrditi koliki udio od 38.122 obrta kojima je glavna djelatnost pružanje intelektualnih usluga poreze i doprinose doista plaća paušalno. Ipak, s obzirom na izrazito povoljan porezni položaj paušalnog režima te činjenicu da intelektualne djelatnosti često imaju vrlo niske poslovne izdatke, razumno je pretpostaviti da broj obrtnika paušalista u ovoj djelatnosti nije znatno manji od tog ukupnog broja aktivnih obrta. Drugim riječima, dio obrtnika paušalista ostvaruje visoke primitke (kao i dohodak) uz relativno nisko efektivno porezno opterećenje u odnosu na osobe koje rade za minimalnu plaću. Uz intelektualne usluge, znatan udio obrtnika posluje i u drugim uslužnim sektorima, što potvrđuje dominaciju uslužnih djelatnosti u ukupnom broju obrta. Dodatnih 12.338 obrta pripada kategoriji uslužni obrti – graditeljstvo, 2.958 kategoriji uslužni obrti –

² Dohodak se definira kao razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka.

³ Vrijedi naglasiti da su porezne obveze u paušalnom režimu strukturirane po razredima ukupnih primitaka, pa obveznici u višim razredima plaćaju viši godišnji iznos paušalnog poreza na dohodak. Međutim, budući da se porez povećava diskretno (po razredima), a doprinosi su fiksni, ukupno opterećenje izraženo kao udio u primitcima ne raste proporcionalno primitcima te u višim razredima može ostati relativno nisko.

⁴ Nažalost, iz javno dostupnih podataka nije moguće izdvojiti broj paušalnih obrta prema djelatnostima, već samo prema broju i razredu ukupnih primitaka. Tablica 5, koja prikazuje djelatnosti obrtnika, odnosi se na sve obrtnike (uključujući paušaliste i one koji nisu paušalisti).

iznajmljivanje, 5.161 kategoriji uslužni obrti – popravak i održavanje objekata, a 11.986 kategoriji ugostiteljstvo i turizam.

Prema podacima Porezne uprave (2026) o obvezama obrtnika paušalista, od 1. siječnja 2026. godine obrtnici paušalisti plaćaju 119,58 eura mjesečno za MIO 1. stup, 39,86 eura mjesečno za MIO 2. stup i 131,54 eura mjesečno za zdravstveno osiguranje, ukupno 290,98 eura doprinosa mjesečno. Radnik zaposlen na minimalnu bruto plaću od 1.050 eura mjesečno izdvaja 138,75 eura za MIO 1. stup i 52,50 eura za MIO 2. stup, dok je trošak poslodavca za zdravstveno osiguranje 173,25 eura, što ukupno iznosi 364,50 eura. Drugim riječima, mjesečni doprinosi povezani s minimalnom plaćom iznose 364,50 eura, što znači da je doprinosno opterećenje takvog radnika 73,52 eura veće nego kod obrtnika paušalista. Razumno je pretpostaviti da znatan broj obrtnika paušalista ostvaruje osjetno veća neto primanja (nakon namirenja poreza, doprinosa i svih ostalih poslovnih rashoda) u odnosu na radnike koji primaju minimalnu plaću.

Preciznije vrednovanje ovakvih scenarija zahtijeva kvalitetnije podatke o strukturi poslovanja paušalnih obrta. Budući da obrtnici paušalisti vode isključivo Knjigu prometa, a ne i Knjigu primitaka i izdataka, nije moguće razlikovati djelatnosti koje doista posluju s minimalnim izdacima od onih kod kojih veliki poslovni troškovi znatno smanjuju iznos dohotka u odnosu na iznos primitaka.

Dodatnu dimenziju pitanja porezne i doprinosne pravednosti, povezanu s paušalnim oporezivanjem, predstavlja institut najniže mirovine. Najniža mirovina koncipirana je kao zaštitni mehanizam kojim se osigurava minimalna razina dohotka osobama koje su tijekom radnog vijeka ostvarivale niske plaće i sukladno tome uplaćivale relativno skromne doprinose. Time država preuzima implicitnu obvezu nadoknade razlike između akumuliranih mirovinskih prava i zakonom zajamčenog minimuma.

Međutim, u situaciji kada pojedinac tijekom cijelog radnog vijeka posluje kao obrtnik paušalist i uplaćuje doprinose na minimalnu propisanu osnovicu, može nastati diskrepancija između njegove stvarne platežne sposobnosti i iznosa uplaćenih doprinosa. Primjerice, visokoplaćeni stručnjak s neto primicima od približno 3.500 eura mjesečno, uz minimalnu osnovicu za obračun doprinosa, akumulira relativno niska mirovinska prava u odnosu na stvarne prihode. Ako se njegova mirovina potom podigne na razinu najniže mirovine, razlika između uplaćenih doprinosa i isplaćenih primanja financira se od strane ostatka osiguranika putem sustava međugeneracijske solidarnosti, kao i iz državnog proračuna.

U takvoj situaciji dolazi do inverzije redistributivnog učinka - svi porezni obveznici sudjeluju u financiranju mirovine osobe koja je tijekom radnog vijeka ostvarivala iznadprosječne dohotke, ali je doprinosila na minimalnu osnovicu. Time se dovodi u pitanje horizontalna pravednost i narušava povezanost između doprinosa i prava.

Kako bi se isto ilustriralo, projekcije budućih mirovina napravljene su pomoću REGOS-ovog anonimnog mirovinskog kalkulatora⁵. Uzmimo primjer osobe koja odlazi u mirovinu nakon 40 godina radnog staža kao obrtnik paušalist i pretpostavimo da se porezno opterećenje obrtnika paušalista izraženo u postotku njegovih primitaka ne mijenja kroz radni vijek te da će rasti proporcionalno rastu prosječne bruto plaće. Pretpostavimo također da je ta osoba rođena 1.1.2000. godine, ići će u mirovinu sa 65 godina i trenutačno ima 0 godina radnog staža. Recimo da prosječna bruto plaća u 2025. godini iznosi 2.000 eura.

Osoba koja radi za navedenu bruto plaću svaki mjesec uplaćuje 400 eura doprinosa za 1. i 2. stup mirovinskog osiguranja. S druge strane, paušalni obrtnik mjesečno uplaćuje 119,58 eura mjesečno za MIO 1. stup i 39,86 eura mjesečno za MIO 2. stup (ukupno 159,44 eura). Drugim riječima, paušalni obrtnik plaća 39,86% iznosa koji uplaćuje osoba koja radi za prosječnu bruto plaću. Ako se tih 40%⁶ stavi u mirovinski kalkulator (buduća mirovina ovisi o omjeru bruto plaće koju prima radnik i prosječne

⁵ Projekcije budućih mirovina izrađene su korištenjem anonimnog mirovinskog kalkulatora REGOS-a, dostupnog na: <https://mojamirovina.hr/>

⁶ Iznos je zaokružen jer mirovinski kalkulator ne dozvoljava unos s decimalnim mjestima.

bruto plaće u državi), projekcija buduće mjesečne mirovine izražene u današnjim cijenama za obrtnika paušalista prema scenariju realnih izgleda iznosi 960 eura mjesečno. Obrtnik paušalist u ovom slučaju odabire mirovinu samo iz 1. stupa jer je veća od kombinirane mirovine iz 1. i 2. stupa. Ovako visok iznos mirovine od 960 eura (u današnjim cijenama) velikim dijelom je posljedica upravo primjene najniže mirovine, a ne dovoljno visokih uplata obrtnika paušalista koje bi osigurale ovaj iznos mirovine. Kod kombinirane mirovine je navedeni iznos isplata iz 1. stupa 720 eura mjesečno (i 153 eura iz drugog stupa uz pretpostavku B kategorije obveznog mirovinskog fonda, a 185 eura ako se odabere kategorija A). S druge strane, osoba koja je 40 godina radila za iznos prosječne bruto plaće prema scenariju realnih izgleda ima projekciju kombinirane mirovine iz I. i II. stupa (scenarij realnih izgleda, pretpostavka B kategorije obveznog mirovinskog fonda, odabire se veći iznos mirovine, što je u ovom slučaju kombinirana mirovina) od 1266 eura. Projicirana mirovina je 31,875% veća⁷ u odnosu na mirovinu obrtnika paušalista, a uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje su bile 150% veće.

Iz navedenog primjera slijedi da je postotno porezno opterećenje obrtnika paušalista potencijalno vrlo nisko u odnosu na osobu koja radi za prosječnu bruto plaću. Uzmimo primjer osobe koja se bavi intelektualnim uslugama i ima niske mjesečne poslovne izdatke. Ako ta osoba ima godišnje primitke u iznosu od 35.000 eura, njen godišnji paušalni porez na dohodak iznosi 720 eura, a godišnji doprinosi iznose $290,98 \cdot 12 = 3.491,76$ eura, što je ukupno 4.211,76 eura. Kada se tome pridoda komorski doprinos (prve dvije godine nema ove obveze) od 136,80 eura godišnje, ukupan iznos godišnjih plaćanja je 4.348,56 eura, što je 12,42% ukupnih primitaka ove osobe. Isti postotak za radnika s medijalnom bruto plaćom i jednim uzdržavanim djetetom koji živi u Osijeku iznosi 35,98%, a onoga s minimalnom plaćom i istim karakteristikama 29,79%.

Argument prema kojem obrtnici paušalisti preuzimaju veći poduzetnički rizik od radnika zaposlenih na temelju ugovora o radu te stoga mogu opravdano imati povoljniji porezni tretman normativno je konzistentan s načelom porezne neutralnosti u odnosu na rizik. Samozaposleni snose rizik potražnje, nelikvidnosti i izostanka prihoda te nemaju institucionalnu zaštitu u vidu otkaznih rokova, kolektivnih ugovora ili naknada za nezaposlene u istom opsegu kao zaposlenici.

No, pri ocjeni ukupne porezne pozicije potrebno je uzeti u obzir i tržišnu stranu dohotka. Obrtnici paušalisti, osobito u visokokvalificiranim djelatnostima, često imaju mogućnost ugovaranja više bruto satnice od zaposlenika koji rade putem ugovora o radu. Zaposlenik generira prihod za poslodavca, koji prodaje proizvod ili uslugu po cijeni koja uključuje i profitnu maržu. U tom smislu kod obrtnika paušalista izostaje "posrednička" razina poslodavca. Zbog toga je pri analizi porezne pravednosti potrebno promatrati kombinaciju poreznog tretmana, razine rizika i tržišne moći u određivanju cijena, a ne samo formalnu razliku između nesamostalnog i samostalnog rada.

S obzirom na to da dio obrtnika paušalista posluje s vrlo niskim poslovnim izdacima, a pritom ostvaruje visoke primitke, postavlja se pitanje opravdanosti ovako niskog efektivnog poreznog opterećenja te činjenice da će se znatan dio njihovih budućih mirovina financirati iz doprinosa drugih osiguranika i državnog proračuna⁸. Istodobno, mnogi pripadnici ove skupine ostvaruju relativno visoke godišnje dohotke koji su djelomično omogućeni upravo povoljnim poreznim tretmanom.

Ilustrativni fiskalni učinak mogućeg povećanja doprinosa prikazan je u Tablici 5. Ako bi se, primjerice, za oko 25.000 obrtnika paušalista povećali mjesečni doprinosi za mirovinsko osiguranje u prvom stupu za 100 eura, ukupni godišnji fiskalni učinak iznosio bi približno 30 milijuna eura. Taj bi se iznos mogao preraspodijeliti kroz godišnje isplate u iznosu od 150 eura za oko 200.000 poreznih obveznika s neiskorištenim osobnim odbitkom zbog uzdržavane djece, ili 300 eura za približno 100.000 korisnika.

⁷ Uz pretpostavku A kategorije obveznog mirovinskog fonda projicirana kombinirana mirovina iznosi 1346 eura i 40,2% je veća od mirovine obrtnika paušalista.

⁸ Ovo vrijedi uz pretpostavku da obrtnik paušalist svih 40 godina radi putem obrta i doprinose i porez plaća paušalno.

Tablica 5. Ilustrativni fiskalni učinak povećanja doprinosa obrtnicima paušalistima

Element scenarija		Vrijednost	
Broj paušalnih obrtnika		25.000	
Povećanje mjesečnog doprinosa (I. stup)		100 €	
Godišnje povećanje po obrtniku		1.200 €	
Ukupni godišnji fiskalni učinak		30.000.000 €	
Scenarij	Broj korisnika	Godišnja isplata po korisniku	Ukupno raspodijeljeno
A	200.000	150 €	30.000.000 €
B	100.000	300 €	30.000.000 €

Izvor: izrada autora

Iako se ne radi o velikim iznosima po pojedinom kućanstvu, takav bi mehanizam preraspodjele rezultirao pravednijim sustavom u kojem se sredstva usmjeravaju prema obiteljima koje su u postojećem sustavu poreznih olakšica nedovoljno obuhvaćene. Prethodno spomenutom obrtniku paušalistu koji ima primitke od 35.000 eura godišnje porezno bi opterećenje umjesto 12,42% iznosilo 15,85% ukupnih primitaka, što bi i dalje bio relativno povoljan porezni tretman (tablica 6).

Tablica 6. Ilustrativni učinak za obrtnika paušalista s 35.000 € godišnjih primitaka

Stavka	Prije povećanja	Nakon povećanja
Godišnji primitci	35.000 €	35.000 €
Ukupno godišnje porezno i doprinosno opterećenje + komorski doprinos	12,42%	15,85%
Procjena relativnog poreznog položaja	Povoljan tretman	I dalje relativno povoljan tretman

Izvor: izrada autora

Kako je već navedeno, preciznija analiza ovakvih scenarija zahtijeva kvalitetnije podatke o strukturi poslovanja paušalnih obrta. Budući da obrtnici paušalisti vode isključivo Knjigu prometa, a ne i Knjigu primitaka i izdataka, nije moguće razlikovati djelatnosti koje posluju s minimalnim izdacima od onih kod kojih veliki poslovni troškovi znatno smanjuju iznos dohotka u odnosu na iznos primitaka. U tom bi se kontekstu moglo razmotriti uvođenje jednostavne evidencije izdataka, koja bi omogućila jasnije sagledavanje stvarnih troškovnih obilježja pojedinih djelatnosti te pridonijela transparentnijem i pravednijem oblikovanju budućih poreznih politika prema ovoj skupini obveznika. Jasno, ovakva bi mjera predstavljala dodatno opterećenje za obrtnike paušaliste.

Povećanje doprinosa obrtnicima paušalistima potrebno je promatrati u kontekstu fiskalne održivosti mirovinskog sustava i pravedne raspodjele poreznog tereta. S obzirom na to da obrtnici paušalisti uplaćuju fiksne i (za neke od njih) relativno niske iznose doprinosa, između njihovih uplata i budućih mirovinskih prava nastaje strukturni nesrazmjer koji se nadoknađuje transferima iz državnog proračuna. U tom se okviru povećanje doprinosa može komunicirati kao mjera usmjerena na smanjenje fiskalnog jaza između njihovih uplata i njihovih očekivanih prava te kao instrument jačanja dugoročne održivosti mirovinskog sustava.

Alternativno, povećanje doprinosa po obrtniku moglo bi biti i manje ako bi mjera zahvatila veći broj obrtnika paušalista. Glavni problem ostaje identificirati obrtnike koji imaju niske poslovne izdatke, a bilo bi poželjno i da mjera ne zahvaća one obrtnike koji imaju relativno niske godišnje primitke, kao ni one koji imaju obrt uz drugi posao na kojem rade putem ugovora o radu. Ako bi se sredstva prikupljena povećanjem doprinosa koristila za financiranje povratnog poreznog kredita za obitelji s neiskorištenim osobnim odbitkom zbog uzdržavane djece, time bi se povećala učinkovitost i pravednost poreznog sustava te smanjili rizici od siromaštva u kućanstvima s djecom, uz zadržavanje fiskalne održivosti i minimalno narušavanje poticaja za obavljanje ekonomskih aktivnosti.

Iznimno je bitno naglasiti da je nemoguće predvidjeti sve utjecaje potencijalne implementacije ovakve mjere i nedvosmisleno zaključiti da bi njen utjecaj bio neto pozitivan. S jedne se strane može pretpostaviti da isplate obiteljima s neiskorištenim osobnim odbitkom zbog uzdržavane djece pomažu zadržavanju nekih od tih obitelji u Hrvatskoj. S druge pak strane veće porezno opterećenje može potaknuti neke obrtnike paušaliste na emigraciju, stoga nije nemoguće da u konačnici od takve mjere bude više štete nego koristi.

5. ZAKLJUČAK

Analiza provedena u ovom radu upućuje na postojanje dviju međusobno povezanih neravnoteža unutar sustava poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj. Prva se odnosi na ograničeni redistributivni učinak osobnog odbitka kod dijela radnika s nižim primanjima i uzdržavanom djecom. Budući da osobni odbitak može samo umanjiti poreznu osnovicu, ali ne može rezultirati negativnom poreznom obvezom, značajan broj poreznih obveznika ne ostvaruje stvarnu korist od njegova povećanja. Time instrument koji je zamišljen kao mjera potpore obiteljima s djecom u praksi ne dopire do onog dijela kućanstava kojem je takva potpora najpotrebnija.

Druga neravnoteža odnosi se na razlike u efektivnom poreznom opterećenju između dohotka od nesamostalnog rada i paušalne samostalne djelatnosti. Struktura prihoda od poreza na dohodak pokazuje izrazitu koncentraciju poreznog tereta na zaposlene (nesamostalnu djelatnost), dok udio paušalne djelatnosti ostaje relativno nizak unatoč kontinuiranom rastu broja takvih obveznika. Fiksna i relativno niska doprinosna opterećenja, neovisna o razini ostvarenih primitaka i dohotka, otvaraju pitanje pravednosti i dugoročne fiskalne održivosti, osobito u kontekstu mirovinskog sustava.

U tom okviru razmotrena je mogućnost uvođenja povratnog poreznog kredita za uzdržavanu djecu kao instrumenta koji bi omogućio da porezna potpora doista obuhvati porezne obveznike bez porezne osnovice. Ilustrativni scenariji upućuju na to da bi takav model mogao biti fiskalno izvediv uz umjerene korekcije unutar postojećeg sustava, uključujući prilagodbe u paušalnom režimu oporezivanja. Predloženi izračuni imaju indikativni karakter i služe za prikaz potencijalnog raspona učinaka, a ne kao konačna fiskalna procjena.

Potrebno je naglasiti da su procjene u ovom radu temeljene na javno dostupnim agregiranim podacima, kao i da nije moguće precizno identificirati obrtnike paušaliste kojima imaju vrlo niske poslovne izdatke. Razmatranje uvođenja povratnog poreznog kredita, kao i eventualne prilagodbe paušalnog sustava, zahtijeva detaljniju empirijsku analizu. Međutim, već i postojeći javni podaci dostatni su za prepoznavanje ograničenja i poticanje daljnjeg preispitivanja učinkovitosti i pravednosti postojećih instrumenata. U uvjetima demografskih izazova i kontinuiranih poreznih izmjena, daljnje usmjeravanje porezne politike prema ciljanijim i uravnoteženijim rješenjima može pridonijeti većoj transparentnosti, pravednosti i dugoročnoj održivosti sustava poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj, vodeći računa o tome da se cjelokupan učinak implementacije takvih mjera ne može predvidjeti.

Ovaj rad ukazuje na potrebu da se instrumenti porezne politike vrednuju ne samo prema nominalnom rasterećenju, već i prema njihovom stvarnom dosegu i distribucijskim učincima. U tom smislu, pitanja neiskorištenog osobnog odbitka i razlika u efektivnom opterećenju različitih oblika rada otvaraju prostor za daljnju analitičku i institucionalnu razradu rješenja koja bi mogla pridonijeti uravnoteženijem poreznom okviru.

Popis literature

- Europska komisija. (2023). *Payable tax credits (ESSPROS Annex I)*. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/spr_esms_an_1.pdf
- Hrvatska obrtnička komora. (2019). OBRTNIŠTVO U BROJKAMA XII/2018. Dostupno na: https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2020-02/Obrtni%C5%A1tvo_u%20brojkama_%20OUB_XII_2018.pdf
- Hrvatska obrtnička komora. (2025). STATISTIČKE INFORMACIJE lipanj 2025. Hrvatska obrtnička komora. Dostupno na: https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2025-09/Statisti%C4%8Dke%20informacije%20lipanj_2025.pdf
- Ministarstvo financija Republike Hrvatske. (2024). *Godišnje izvješće o porezu na dohodak*. Ministarstvo financija.
- Ministarstvo financija Republike Hrvatske (2025.). *Struktura zaposlenika RH 2020-2024*.
- OECD (2024a). *TaxBEN: Czech Republic*. OECD Publishing. Dostupno na: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/incomes-support-redistribution-and-work-incentives/TaxBEN-Czech_Republic-latest.pdf
- OECD (2024b). *TaxBEN: Belgium*. OECD Publishing. Dostupno na: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/income-support-redistribution-and-work-incentives/TaxBEN-Belgium-latest.pdf>
- OECD (2024c). *TaxBEN: Spain*. OECD Publishing. Dostupno na: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/incomes-support-redistribution-and-work-incentives/TaxBEN-Spain-latest.pdf>
- OECD (2025). *Taxing wages 2025: Decomposition of personal income taxes and the role of tax reliefs*. OECD Publishing. Dostupno na: https://www.oecd.org/en/publications/serials/taxing-wages_g1ghab0d.html
- Porezna uprava Republike Hrvatske. (2026). *Vodič namijenjen obrtnicima paušalistima za ispunjavanje poreznih obveza*. <https://porezna-uprava.gov.hr/hr/obrtnici-pausalisti/4564>
- Pravilnik o porezu na dohodak, *Narodne novine* br. 114/2023. Dostupno na: <https://narodne-novine.nn.hr/eli/sluzbeni/2023/114/pdf>
- Pravilnik o porezu na dohodak, *Narodne novine* br. 152/2024. Dostupno na: <https://narodne-novine.nn.hr/eli/sluzbeni/2024/152/2505/pdf>
- Večernji list (2025). Ukida se porez na mirovine, a iz sustava poreza na dohodak miču se i olakšice za djecu? U tišini se pripremaju promjene u sustavu plaća. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/osobni-odbitak-nije-pratio-rast-cijena-i-placa-treba-ga-indeksirati-kao-mirovine-1891987>
- Viljevac, Viktor (2025). Skriveni rast poreza u gradovima. Proračun Zagreba dopunili su radnici, umirovljenici i novac iz EU. Dostupno na: <https://ideje.hr/skriveni-rast-poreza-u-gradovima-proracun-zagreba-dopunili-su-radnici-umirovljenici-i-novac-iz-eu/>